

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Yttrande

Handläggare:
Jenny Grönlund, Emma Hårdsten och Mattias Hogvall

Yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse ”Förslag på digitala lösningar för digitaliserad tillsynsvägledning”

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet , dnr. KN2025/02183 Remisstid: 26 februari 2025

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) är positivt inställd till förslaget om att underlätta tillsynsvägledningen och inrapporteringen av tillsynen. Nämnden anser, likt utredningen, att alternativ 1 är att föredra för samtliga delar – ansvarig myndighet, råd och stöd samt uppföljning och utvärdering på en myndighetsgemensam webbplats.

Nämnden menar att om detta uppdrag förverkligas kommer det att underlätta för tillsynsmyndigheterna att få tillgång till vägledning samt att rapportera sin tillsyn. Detta kan då bidra till en mer jämlik och rättvis tillsyn i hela landet. Det skulle också innebära att de företag som är föremål för miljöbalkstillsyn får mer likvärdiga konkurrensvillkor, eftersom förslagen förväntas ge en mer enhetlig tillämpning av den aktuella lagstiftningen i hela landet.

Nämnden anser dessutom att systemet, om det konstrueras på rätt sätt, kan frigöra tid för tillsynsmyndigheterna. Det skulle även underlätta kunskapsdelning mellan myndigheterna, vilket i sin tur gör tillsynen mer enhetlig i landet.

Nämndens synpunkter

Tillsynsvägledande myndigheter

Nämnden är positiv till att en samlad vägledning från olika tillsynsvägledande myndigheter finns för respektive tillsynsområde.

Nämnden anser att det är viktigt att så mycket material som möjligt inkluderas, eftersom det finns beröringspunkter inom vissa områden som sträcker sig utanför Jordbruksverket, Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna, Kemikalieinspektionen, Havs- och Vattenmyndigheten samt Naturvårdsverkets ansvarsområden.

Till exempel är regleringen av cisternen inte enbart kopplad till dessa myndigheter – MSB är också berörd. Denna information måste därför finnas med; om den inte kan tas med direkt bör den åtminstone diskuteras och länkar eller liknande göras tillgängliga.

Det finns även andra områden där andra myndigheter är inblandade. Inom vissa hälsoskyddsområden berör även Boverket, och när det gäller buller från flygplan är det Transportstyrelsen som har tillsynsansvaret.

Nämnden vill framföra att det finns en farhåga: om enbart Jordbruksverket, Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna, Kemikalieinspektionen, Havs- och Vattenmyndigheten och Naturvårdsverket får förse plattformen med vägledande material, riskerar viktig information att utebli, vilket kan försvåra en samlad och genomtänkt tillsyn.

Webbsidan

Nämnden anser att själva webbsidan måste vara strukturerad på ett sådant sätt att navigeringen blir enkel och att informationen lätt kan hittas. Det finns många hemsidor som är svårnavigerade; informationen kan finnas där, men på grund av en dålig struktur är den svår att hitta.

Kostnaderna

Den stora kostnaden kommer att bäras av de statliga myndigheterna. Kostnaderna för de enskilda tillsynsmyndigheterna att medverka i projekt samt att utveckla och ansluta de kommunala verksamhetssystemen är också betydande. Denna kostnad kan vara betungande för kommunerna.

För att minimera kostnaderna i samband med införandet önskar nämnden en tydligare plan som säkerställer att alla kommuner och leverantörerna av verksamhetssystemen engageras i god tid. Då kan personella resurser tillgängliggöras och nödvändiga ekonomiska ramar fastställas i god tid innan förändringarna genomförs.

Nämnden anser också att det är viktigt att systemet testas löpande och att genomförandet får den tid som krävs för att säkra kvaliteten.

Genomförande och implementering

När ett helt nytt system ska skapas finns alltid en risk att det inte blir helt färdigt, särskilt om många aktörer är med i utvecklingen. I dagsläget verkar inte kostnadskalkylen vara klar, och det finns också en farhåga att det nya systemet kan bli dyrare än beräknat. Nämnden anser att projektet måste säkerställas så att en tillräcklig budget finns för hela igångsättningen samt att en rimlig tidsram sätts. Rådgivnings- och stödfunktionen ska vara igång 2028, vilket inte är så lång tid bort. Nämndens oro är att systemet blir halvklat, vilket kan skapa en situation som är sämre än den nuvarande.

Samordning

Nämnden anser att det kan vara en nackdel att så många tillsynsvägledande myndigheter måste samarbeta för att ta fram och underhålla ett gemensamt system. Remissen föreslår relativt tydliga ansvarsområden, men nämnden saknar en konsekvensanalys av vad som händer om samarbetet misslyckas. Ett misslyckande

kan leda till försenade tidsplaner, ökade kostnader genom dubbelarbete, fragmenterad information och svagare tillsyn.

Diskussionsforum och vägledande beslut

I dagsläget finns det nationella diskussionsforum på till exempel Effektiv Näring samt Tillsynsstrategin. Dessa forum är relativt begränsade och det är enbart vissa frågor/tillsynsområden som får diskuteras. Nämnden anser att diskussionsforum är en viktig del i tillsynsvägledningen, men det ska finnas möjlighet att ställa alla typer av tillsynsrelaterade frågor och inte enbart inom vissa kategorier. Sverige består av många små kommuner där erfarenhet och personalresurser kan vara begränsade. För att det ska kunna bli en jämlik och rättvis tillsyn över hela landet anser nämnden att det bör finnas möjlighet att dela beslutsmallar och checklistor. På så sätt kan de kommunerna eller statliga myndigheter bistå de mindre kommunerna med förarbetet. Nämnden anser att de tillsynsvägledande myndigheterna som har ansvaret för informationsspridningen ska då ha rollen att faktagranska dessa besluts- och checklistmallar.

Samverkan med andra system

Nyligen yttrade sig nämnden om det nya förslaget till ett system för företagens miljörapportering (FMR – Företagens miljöinformation och rapportering, KN2025/01978). Nämnden uttryckte en önskan att det nya systemet för miljörapportering måste samspela med projektet rörande den digitala tillsynsvägledningen. Nämnden anser att en strävan efter att minimera antalet system bör finnas för att underlätta tillsynen. Det vore önskvärt att även FMR ingick i det nu berörda systemet. Tillsynen för de tillståndspliktiga verksamheterna skulle då förenklas.

Nämnden anser att en kartläggning av andra lösningar eller system behöver göras för att samla så mycket information som möjligt. EBH-stödet, som administreras av länsstyrelserna, är ett exempel på ett sådant system. Det läggs stora resurser på att rapportera händelser till Länsstyrelsen i de kommuner som har ett stort antal MIFO-objekt. En integration mellan kommunernas verksamhetssystem och EBH-stödet hade varit till stor hjälp.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare